

Biserica Ortodoxă Română și apărarea identității naționale și spirituale: continuitate rezistență și misiune în istoria românilor

Pr. Conf. Univ. Dr. Sergiu-Grigore Popescu

Cunoașterea trecutului nostru religios nu este un act de manifestare a religiozității, a pioșeniei (așa după cum greșit se consideră încă), ci este un act de cultură pentru că Istoria națională nu poate fi separată de Istoria Bisericii strămoșești, la fel cum Istoria Bisericii nu poate fi separată de Istoria românilor.

De-a lungul timpului, Biserica Ortodoxă Română a fost implicată în mod direct atât în luptele pentru neatarnare națională, cât și în mișcările sociale, iar clerul ortodox a avut rolul său în desfășurarea evenimentelor. Astfel, un rol determinant în proiectarea și evoluția Revoluției lui Tudor Vladimirescu din 1821, care a început pe meleagurile Olteniei, l-a avut Biserica, prin unii slujitori ai săi, care i-au fost vrednicului pandur și domn oltean dascăli, sfetnici și colaboratori apropiați, încă din anii copilăriei și până în ultimele clipe ale vieții. În planificarea și desfășurarea evenimentelor din anul revoluționar 1848, s-au implicat și mulți slujitori ai altarelor. Știm că în Țara Românească revoluția a început la Islaz, în fostul județ Romanați (azi în județul Olt), acolo unde s-a putut realiza acest act în condiții optime și datorită sprijinului preotului Radu Șapcă, responsabil cu mobilizarea unei mase largi de țărani de prin împrejurimi. În Războiul de Independență din 1877-1878, ca urmare a îndemnurilor și exemplelor personale oferite de preoți preoți, populația a donat, pentru nevoile Armatei Române, sume însemnate de bani, alimente și alte ofrande atât de necesare pentru ostașii care luptau pe front, dar și pentru cei care își tratau rănilor în spitalele anume înființate la Craiova ori în alte orașe. În Răscoala din 1907, mulți preoți, în special din zona Olteniei, au înțeles să sprijine țărani oproșiți pe care îi păstoreau și din mijlocul cărora proveneau până la sacrificiul suprem. Este o dovadă în plus că între cler, pe de o parte, și credincioși, pe de altă parte, s-a păstrat o unitate pe care nimeni și nimic nu a putut să o rupă în curgerea vremii. La fel s-a întâmplat și în cele două conflagrații mondiale, când peste 250 de preoți ortodocși au însoțit soldații pe câmpurile de luptă; unii dintre aceștia au rămas acolo să-și doarmă somnul de veci, alături de cei pe care îi păstoriseră până atunci. Nici în timpul dictaturii comuniste situația nu a fost diferită. Mii de preoți au fost arestați, bătuți, chinuți sau uciși în temnițele și lagărele comuniste. În ceea ce privește zona Olteniei, este provincia cu cel mai mare număr de preoți închiși de autoritățile comuniste, dar și provincia cu cel mai mare număr de clerici martiri.

Prin urmare, disciplina noastră urmărește să ofere doctoranzilor, slujitori ai Bisericii strămoșești, modele de urmat. Doctoranzii pot descoperi personalități ale vieții bisericești din secolele trecute, dar și simpli slujitori ai altarelor care, în momentele cele mai grele prin care au trecut țara și neamul românesc au fost capabili să se ridice peste condiția lor umilă și să devină luminători ai satelor și orașelor în care viețuiau, descoperind semenilor lor drumul, calea ce trebuia urmată.

Așadar, de-a lungul timpului, clerul a fost în permanență alături de păstoriții săi, indentificându-se cu aspirațiile sociale și naționale ale poporului român. Această afirmație este confirmată și de participarea slujitorilor bisericești din dreapta Oltului la marile evenimente politice și sociale din secolele al XIX-lea și al XX-lea. Astfel, fie că vorbim de Revoluțiile de la 1821 și 1848, de Războiul de Independență din 1877-1878, de Răscoala din 1907, de cele două conflagrații mondiale, ori de lupta împotriva regimului stalinisto-comunist impus în România de Armata Roșie după cel de-Al Doilea Război Mondial, preoțimea de mir, cinul monahal, studenții teologi și cântăreții bisericești olteni au participat activ la toate aceste lupte.

Pezența lor alături de popor nu este altceva decât dovada conștientizării depline a obligației de a fi mereu alături de păstoriți, de a-i povățui și, nu în ultimul rând, de a-i conduce. Dacă, în ceea ce privește Războiul de Independență de la 1877-1878 sau cele două războaie mondiale, clerul s-a alăturat eforturilor și sacrificiilor făcute de o întreagă națiune, la Revoluțiile de la 1821 și 1848, și mai cu seamă la Răscoala din 1907 și în primii ani de după cel de-Al Doilea Război Mondial (impunerea regimului stalinisto-comunist în România), preoțimea, din dorința de a sprijini aspirațiile juste ale poporului, s-a aflat, pentru o scurtă perioadă, în conflict deschis chiar cu autoritățile statului.